

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว กรณีศึกษา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (ภาคกลาง)” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ และทัศนคติของอาสาสมัครฯ ต่อแนวทางการพัฒนางานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ช่วยเหลือคนพิการต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับครอบครัว มีระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

1. วิธีการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การทดสอบแบบเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอข้อมูล

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ หนังสือต่างๆ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (ภาคกลาง) จำนวน 300 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างของประชากรตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547, น. 130) ขนาดประชากร 300 คน มีขนาดตัวอย่าง 169 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ช่วยเหลือคนพิการจนครบตามจำนวนที่กำหนดใน 7 จังหวัดภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดชัยนาท จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนครปฐม (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ภาคกลาง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
จังหวัดชัยนาท	43	24
จังหวัดราชบุรี	40	23
จังหวัดสุพรรณบุรี	53	30
จังหวัดลพบุรี	41	23
จังหวัดนครสวรรค์	41	23
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	41	23
จังหวัดนครปฐม	41	23
รวม	300	169

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการประมวลความรู้ที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)

4. ปรับปรุงแบบสอบถามแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งเนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัคร ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพหลัก รายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการให้คำแนะนำปรึกษา ด้านการส่งเสริมศักยภาพคนพิการ ด้านการช่วยเหลือฟื้นฟู และด้านการประสานงานและส่งต่อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านระบบการปฏิบัติงานขององค์กร ด้านการสนับสนุนจากสังคม ชุมชน ด้านศักยภาพของอาสาสมัคร และด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 4 ทักษะของอาสาสมัครต่อแนวทางการ พัฒนางานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ ต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับครอบครัว แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในการฝึกอบรม ด้านการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร ด้านการประชาสัมพันธ์งานของอาสาสมัคร ด้านสวัสดิการอาสาสมัคร และด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การทดสอบแบบเครื่องมือ

การทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดกรอบของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการวิทยานิพนธ์แล้วนำมาปรับปรุงใหม่ให้มีความเหมาะสม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือคนพิการในภาคกลาง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.685 และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงโดยการตัดข้อคำถามบางข้อออกไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อประสานและขอความร่วมมือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดในเขตภาคกลางจำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท จังหวัดตราชนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนครปฐม พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามจำนวน 169 ชุด ให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพื่อช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ช่วยเหลือคนพิการ
2. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้นจำนวน 169 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และจัดระเบียบของรหัส และนำไปประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของอาสาสมัครฯ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยการวิเคราะห์ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ส่วนที่สอบถามข้อมูล ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้ คะแนนและเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 การกำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนของคุณลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว ผู้ศึกษากำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนนี้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

คำตอบ	ค่าน้ำหนักคะแนน
- ระดับการปฏิบัติมากที่สุด	5
- ระดับการปฏิบัติมาก	4
- ระดับการปฏิบัติปานกลาง	3
- ระดับการปฏิบัติน้อย	2
- ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด	1

2.2 การกำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนของคุณลักษณะอุปสรรคในการดำเนินงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ในการช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว ผู้ศึกษากำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนนี้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

คำตอบ	ค่าน้ำหนักคะแนน
- ระดับปัญหาอุปสรรคมากที่สุด	5
- ระดับปัญหาอุปสรรคมาก	4
- ระดับปัญหาอุปสรรคปานกลาง	3
- ระดับปัญหาอุปสรรคน้อย	2
- ระดับปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด	1

2.3 การกำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนของคุณลักษณะของอาสาสมัครต่อแนวทางการพัฒนางานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับครอบครัว ผู้ศึกษากำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนในส่วนนี้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

คำตอบ	ค่าน้ำหนักคะแนน
- ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5
- ระดับความคิดเห็นมาก	4
- ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3

- ระดับความคิดเห็นน้อย 2
- ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด 1

2.4 เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การให้คะแนน คือ

4.21 – 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อมูลในข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ จะนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเพื่อสรุปผลค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

- 3.1 การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)
- 3.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)
- 3.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)
- 3.5 การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ t-test, F-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษารื่อง การพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการในระดับครอบครัว กรณีศึกษา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (ภาคกลาง) ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณนาประกอบตารางแสดงข้อมูลทางสถิติและอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดเพื่อประกอบการบรรยายผลที่ได้จากการศึกษา